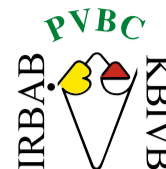

Speciaal nummer cichorei

PVBC – PROGRAMMA VOORLICHTING BIET CICHOREI, IN HET KADER VAN DE PRAKTIJKCENTRA

Rubriek opgesteld en medegedeeld onder de verantwoordelijkheid van het KBIVB, J.-P. Vandergeten Directeur KBIVB, met de financiële steun van de Vlaamse overheid.

Houtduiven: kunnen we de cichorei beschermen?

Barbara MANDERYCK

KBIVB vzw - IRBAB asbl

1. Inleiding

Cichorei is geen gemakkelijke teelt. Als men er is in geslaagd om een goede opkomst te bekomen en een mooi veld cichorei ziet dan geeft dit veel voldoening. Helaas is het ook zo dat houtduiven dit veld met jonge sappige blaadjes ook interessant vinden. Meer en meer cichoreivelden ondervinden schade van houtduiven, deze gaan de bladeren van de cichorei soms pleks-gewijs, soms bijna het volledige veld afpikken. Eenmaal houtduiven een veld uitgekozen hebben om zich te voeden is het zeer moeilijk om ze er van af te houden. Vaak zijn het velden in een bosrijke omgeving of velden omrand met bomen die de meeste schade ondervinden. Deze bieden naast voedsel voor de houtduiven ook een nestplaats nabij het veld.

De schade die deze vogels aanrichten kan zeer aanzienlijk zijn, deze schade veroorzaakt een groeivertraging en dus ook een lagere wortelopbrengst. Aangezien de periode waarin de schade toegebracht wordt samenvalt met de periode waarin de onkruidbestrijding dient uitgevoerd te worden, kan men stellen dat de gewasremming door de onkruidbestrijding ook sterker is op een perceel waar de bladeren beschadigd zijn.

Het is ook een toenemend probleem aangezien de populaties vogels groter en tammer worden in vergelijking met vroeger.

Veel landbouwers hebben dan ook al menige technieken uitgeprobeerd om deze houtduiven te verjagen van hun cichoreivelden. Vaak leidde dit tot tegenvallende resultaten.

In dit artikel geven we een overzicht van de vele technieken die bestaan en verkocht worden en overlopen we welke van deze effectief zijn of op welke manier een redelijk resultaat kan verwacht worden.

Dit artikel is gebaseerd op veldproeven in de groenteteelt (koolgewassen) en witloofteelt waarbij een heel aantal methodes werden getest en vergeleken. Wij wensen mevr. S. Pollet (Inagro) en de h. W. Hubrechts (Nationale proeftuin witloof) dan ook te danken voor hun insteek bij het schrijven van dit artikel.

2. Wat is er beschikbaar

Er zijn verschillende afweermethodes beschikbaar. Als we deze rangschikken naar toenemende werkzaamheid dan bekomen we de volgende rangschikking : geurmiddelen, vogelafweersystemen, knalapparaten, bijzondere bejaging/bestrijding, afdekking met netten.

3. Welke vogelafweersystemen hebben een werking

Een aantal methodes werden uitgetest door Inagro in koolgewassen. Het gebruik van deze methodes werd dan afgewisseld met het veldkanon of zelfgemaakte vogelverschrikkers. Niet al deze methodes zijn toepasbaar in de cichoreiteelt aangezien een aantal van hen hinderen bij het uitvoeren van een bespuiting. Hierna is een overzicht gegeven van enkele van die methodes die redelijk effectief werden bevonden door Inagro.

Het veldkanon

Deze methode is redelijk effectief. Naast een kanon dat een enkel schot lost in één richting bestaan ook kanonnen die rond hun as draaien en dus telkens in een andere richting schieten. Nog een ander alternatief is een kanon dat meerdere schoten per keer zal lossen en waarbij de knallen met verschillende tijdsintervallen gelost worden (minder kans op gewenning). Het nadeel van veldkanonnen is dat ze enkel toepasbaar zijn op velden die voldoende ver buiten de bewoning liggen door de geluidsoverlast die ze veroorzaken. Sommige gemeenten laten ze toe buiten een straal van 300m van de bebouwde kom, andere gemeenten verbieden het gebruik volledig. (zie politiereglement van uw gemeente voor meer info). De kostprijs van dergelijk kanon ligt tussen de 300 en 650 euro afhankelijk van het type.

Veldkanon (bron Inagro).

Geluidssystemen

Er zijn verschillende geluidssystemen op de markt zoals de Rapptor 32, Quattro, Alcetsound, Ultrason, ... Deze systemen maken gebruik van batterijen of zonnepanelen voor de voeding en ze maken verschillende geluiden zoals roofvogelkreten, hondengeblaf en helikoptergeluid. Ook hier worden de geluiden vaak met tussenpozen weergegeven om gewenning te voorkomen. De tijdspanne tussen 2 reeksen van geluiden en het volume van de geluiden is regelbaar. Vaak worden deze geluidssystemen op de perceelshoeken geplaatst zodat er geen hinder zou zijn bij het uitvoeren van bespuitingen. Hier is het eveneens zo dat omwonenden het systeem als hinderlijk kunnen ervaren. De kostprijs varieert van 500 tot 1100 euro.

Geluidssysteem Quattro (bron Inagro).

De Scary Man

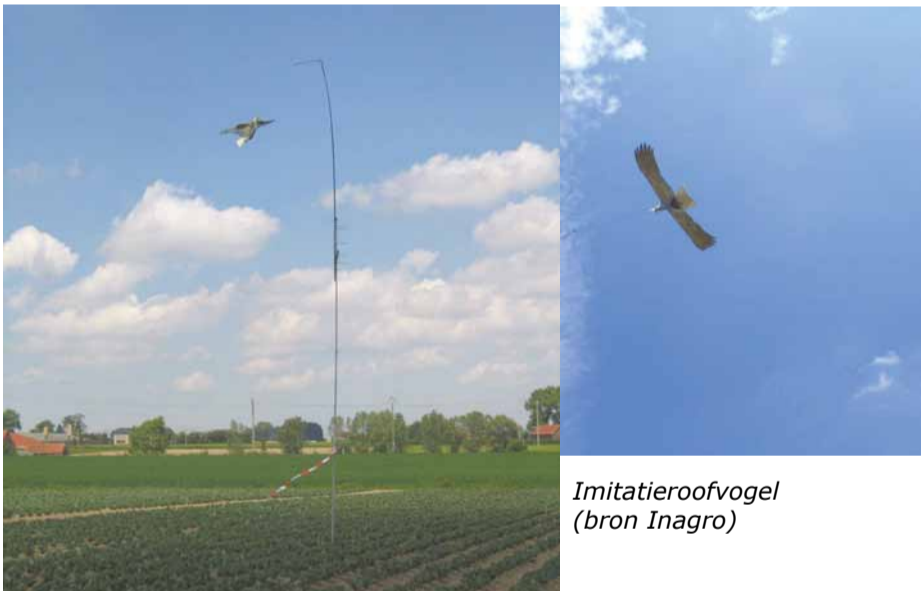
De Scary Man is een volautomatisch systeem waarbij elke 15 minuten een feloranje pop een aantal keren kort na elkaar wordt opgeblazen in combinatie met een sirene. Met een lichtsensor werkt de scary man automatisch enkel overdag of 's nachts (tegen ganzen), het systeem werkt op een 12 V batterij. Het werkt redelijk goed hoewel na een viertal dagen ook gewenning optreedt. Het is vrij compact en gemakkelijk te verplaatsen, het systeem hindert niet bij bespuitingen en werkt beter als het hoger boven de grond is opgesteld (1 à 2 m). De kostprijs is ongeveer 1100 euro.

Scary Man (bron Inagro).

Imitatieroofvogels

De imitatieroofvogel hangt aan een 5 tot 10 meter hoge mast, is vervaardigd uit een waterafstotend materiaal en beweegt als een echte roofvogel. Bij het zien van de roofvogel herkennen vogels hun natuurlijke vijand, voelen zich bedreigd en verplaatsen zich naar een andere 'veilige' locatie. Het voordeel is dat er geen batterij nodig is voor de werking. Werkt vrij effectief tegen duiven, maar verplaatsen over het veld is aangewezen, vaak treed na één week al gewenning op. Werkt ook niet bij windstil weer en bij te sterke wind moeten de vogel en mast neergelegd moeten worden om schade te vermijden, evenzo tijdens bespuitingen. Kostprijs : ongeveer 135 euro (vogel apart gekocht / zelf mast maken) tot 560 euro (vb. Star-bird XXL-versie).

Imitatieroofvogel (bron Inagro)

Agrilaser

Recent kwam de Agrilaser op de markt. Dit afweersysteem maakt gebruik van een groene laserbundel van 5 cm diameter die tot 2 km ver schijnt. Er is geen vergunning nodig voor het gebruik. De eerste ervaringen met dit systeem waren vrij positief en het best bij duister en regenachtig weer. Het toestel moet wel manueel bediend worden door bijvoorbeeld bij valavond de laser te richten op de overnachtingplaatsen van de duiven. De kostprijs van dergelijk toestel is ongeveer 700 euro.

Agrilaser (bron Inagro).

3. Welke afweersystemen werkten niet in de proeven

Vogelafweersystemen

In de proeven van Inagro op koolgewassen gaven een aantal van de geteste afweermiddelen ook niet het gewenste resultaat qua afweer van houtduiven. Het bejagen met roofvogels was duur en had ook maar zeer kort een effect.

Systeem Muylle (boven links), helium ballon (boven rechts), spiegelpyramide (onder links), scary eye (onder rechts), bron Inagro.

Geurmiddelen

Inagro teste ook een groot aantal geurmiddelen op hun afstotende werking tegen houtduiven. Deze producten werden toegepast via bespuiting op bloemkolen en de behandeling werd telkens herhaald na een regenbui. Zo werd het toepassen van lookextract, tabasco, melk, Aversis en etherische oliën getest. Wekelijks werd de pikschade en de gewasstand beoordeeld van deze met geurstoffen behandelde objecten in vergelijking met onbehandelde kolen en met kolen die afgedekt waren met netten. Na 3 jaar onderzoek was de conclusie dat geen enkele geurstof verhindert dat de duiven het gewas volledig afpikken. In tegenstelling tot wat soms beweerd wordt, kon Inagro in bemestingsproeven geen afwerend effect van vloeibare stikstof op houtduiven vaststellen.

Proef geurmiddelen Inagro op bloemkolen, enkel de kolen onder de netten werden niet kapot gepikt (bron Inagro).

Besluiten proeven Inagro

Uit deze proeven op bloemkolen bleek de efficiëntie van de diverse systemen alternatieve vogelafweermiddelen ter afwisseling van het vertrouwde veldkanon of de zelfgemaakte vogelverschrikkers erg verschillend te zijn. De Scary Man, de imitatieroofvogel en geluidssystemen leverden de beste resultaten op, tenminste wanneer de druk van de duiven niet te hoog is. Om gewenning te vermijden, is het belangrijk dat de systemen niet te lang opgesteld worden op dezelfde plaats en dat er verschillende systemen afgewisseld worden. Probeer creatief te zijn en zoveel mogelijk afweersystemen (zelfgemaakte vogelverschrikkers, linten, imitatieroofvogels, ...) te wisselen op uw veld. Afweermid-

delen zijn altijd effectiever wanneer ze gecombineerd worden met bejaging. De laatste jaren, in de groenteteelt, biedt bij hoge druk van de duiven geen enkel systeem echter garantie op een schadevrij gewas. De teelt afdekken met netten blijft dan de enige optie.

Wildnetten

Bij de Nationale Proeftuin voor Witloof deden ze al heel wat ervaring op met het gebruik van wildnetten op witloofpercelen. Het voordeel van wildnetten is dat de duiven en ander wild niet bij het gewas kunnen komen. Het is de beste garantie voor bescherming maar het is ook de duurste oplossing. Bij sommige teelten (vb : diverse koolsoorten) is de terugverdientijd beperkt en is de economische meerwaarde groot.

Afdekken van een witloofperceel met wildnetten (bron Nationale Proeftuin Witloof).

Bij witloof moet de opbrengst bruikbare witloofwortels gedurende 5 jaar jaarlijks gemiddeld ongeveer 10% hoger liggen als gevolg van het ontbreken van duivenschade. Het type net speelt ook een rol. Bij de 'goedkopere' netten met grote mazen kunnen blaadjes door het net groeien en hierdoor kan het wild alsnog schade aan het gewas aanbrengen. Voor het leggen en opnieuw opruimen van de netten moet er een speciaal toestel aangekocht worden, bij aankoop van deze netoprolmachines moet ook rekening gehouden worden met de veiligheid voor de gebruikers. De netten moeten ook steeds verwijderd worden bij (mechanische) onkruidbestrijding. De kostprijs is gesitueerd tussen de 2000 en 4000 euro/ha (gebruiksduur 3 à 5 jaar), de prijs is grotendeels afhankelijk van de maaswijdte van het net. De hoge kostprijs in combinatie met de lage praktische haalbaarheid op een groot perceel cichorei zorgt ervoor dat de kans klein is dat deze techniek toepasbaar is in de cichoreiteelt.

Bijzondere Bejaging

Alle vogelafweersystemen die hiervoor besproken werden beschermen uw teelt in zekere mate maar lossen het probleem van de hoge populatie houtduiven niet op. Daarvoor moet u beroep doen op een jager. De ervaring leert dat het inzetten van een jager een positief effect heeft in het beperken van de schade. De gewone jacht op houtduif is open van 15 september tot en met 29 februari, maar houtduiven kunnen ook buiten de normale jachtperiode steeds bejaagd worden onder de vorm van bijzondere bejaging. Een jager die voor u houtduiven wenst te bejagen kan door het eenmalig invullen van een formulier, een vergunning krijgen voor bijzondere bejaging van houtduiven gedurende een periode van 3 maanden. Deze vergunning kan aangevraagd worden om de schade te beperken in meerdere teelten waaronder bieten en cichorei. Dit formulier is te verkrijgen bij het ANB (Agentschap voor Natuur en Bos). Voor meer informatie rond de geldende wetgeving hierover : <http://www.inagro.be/Agro-Infopunt/Wetgeving%20en%20vergunningen/Wildschade/Paginas/default.aspx>.

Meldpunt wildschade Boerenbond

Schade door wild (houtduiven, konijnen, hazen, ganzen, everzwijnen, ...) komt meer en meer voor in onze teelten. Om de overheid te bewegen tot het nemen van nieuwe maatregelen dienen we over cijfers te beschikken die de omvang van het probleem weergeven. We wensen planters die in het laatste jaar schade ondervonden in hun gewassen dan ook te vragen om deze enquête in te vullen. Zo kan het probleem in kaart worden gebracht en is er informatie beschikbaar over welke diersoorten, waar in Vlaanderen op welke gewassen schade veroorzaken. De link naar het meldpunt wildschade is : <https://www.boerenbond.be/kenniscentrum/tools/meldpunt-wildschade>, daar kan u verder doorklikken naar het enquêteformulier. Alvast bedankt om mee te helpen !